

ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ХОЛДИНГУ

Міжрегіональна Академія управління персоналом
вул. Фрометівська, 2, 03039, Київ, Україна
E-mail: nataly512@ukr.net

Мета: у статті проаналізовано питання щодо визначення поняття холдингу, шляхом дослідження історичних передумов його виникнення та виявлення характерних рис і ознак. **Методи дослідження:** у роботі застосовувались філософсько-світоглядні, загальнонаукові та спеціальні методи. **Результати:** обґрунтовується потреба нормативно-правового регулювання і значного вдосконалення механізму господарських відносин, в якому приймає участь холдинг. **Обговорення:** пошук шляхів ефективності регулювання діяльності холдингів

Ключові слова: холдинг, холдингова компанія, корпоративне підприємство, поняття, господарські відносини, нормативно-правове регулювання.

Постановка проблеми та її актуальність. Із початку 90-х років ХХ століття холдинги стали об'єктивною реальністю вітчизняної сфери господарювання. При цьому саме поняття холдингу використовується в різних аспектах, є неоднозначним і проблемним. Деякі суб'єкти господарювання використовують цей термін у своїх назвах, наприклад: товариство з обмеженою відповідальністю «Метінвест-Холдинг», товариство з обмеженою відповідальністю «Агропрайм-Холдинг», публічне акціонерне товариство «Мультиплекс-Холдинг» та інші. Одночасно на практиці холдингом називають групу підприємств, які пов'язані між собою відносинами контролю-підпорядкування і провадять єдину економічну політику.

На рівні законодавства безпосередньо поняття холдингу не визначено. Деякі нормативно-правові акти врегульовують поняття холдингової компанії та корпоративних підприємств, що має значення для з'ясування особливостей холдингу та визначення його поняття. До таких нормативно-правових актів можна віднести Господарський кодекс України та Закони України «Про холдингові компанії в Україні», «Про господарські товариства», «Про акціонерні товариства» і деякі інші. Інформація, що міститься в зазначених законодавчих актах стосов-

но поняття холдингу, є узагальнюючою і не несе в собі конкретизацію особливостей, що в своїй сукупності утворюють єдину концепцію визначення холдингу.

Аналіз досліджень і публікацій. У науці поняття холдингу досліджувало багато авторів, зокрема К.Я. Портной [1], І.С. Шиткіна [2], В.В. Лаптев [3], Г.В. Уманців [4], Г.В. Пронська [5] та інші, проте єдиної точки зору щодо цього питання досі не існує.

Недостатня визначеність поняття холдингів негативно позначається як на самих холдингах, так і на учасниках господарських відносин, які з ними взаємодіють, тому означене питання потребує конкретизації.

Викладене підтверджує актуальність дослідження зазначеної теми.

Метою статті є дослідження історичних передумов виникнення холдингу та обґрунтування пропозицій щодо визначення поняття холдингу.

Виклад основного матеріалу. Дослідження поняття холдингів доцільно розпочати з огляду історичних передумов їх виникнення та розвитку. Історія холдингів достатньо ґрунтовно досліджена в економічній та юридичній науці, однак вчені мають різні погляди щодо місця і часу виникнення цих утворень. Наприклад, К.Я. Портной у питанні виникнення холдингів

виділяє дві основні позиції, найбільш розповсюджені серед дослідників. Перша полягає у тому, що батьківщиною холдингу називають континентальну Європу або Великобританію. У якості прикладу наводиться заснований у 1822 році холдинг «Societe Generale des Pays-Bas pour favoriser l'industrie nationale», основною метою якого було, насамперед, державне управління і фінансування, а з 1825 року – фінансування шляхом створення приватних підприємств і придбання пайової участі [1, с. 65]. В Європі у 80-х роках XIX ст. зі спадом економічної кон'юнктури, що супроводжувалася падінням процентної ставки, для інвесторів виникла проблема вкладення в нові рентабельні об'єкти надлишкових інвестиційних коштів, накопичених під час фази промислового будівництва і розвитку. Це призвело до виникнення такої компанії, як «Банк східних залізниць», мета створення якої полягала не у фінансуванні підприємств усередині країни, а у пайовій участі в економічному розвитку країн, що знаходились за межами Європи [1, с. 68].

Другу позицію зайняли дослідники, зокрема І.С. Шиткіна, яка зазначає, що перші холдингові компанії з'явилися в США в кінці XIX століття як особливий тип фінансової компанії, яка створювалась для володіння контрольними пакетами акцій інших компаній з метою контролю та управління їх діяльністю. На доказ приводиться приклад створення «Pensylvania Railroad Company» у 1870 році і формування доміцільного права для холдингів у Нью-Джерсі в 1889 році [2].

У XX столітті тенденція створення холдингів збереглась і набула поширення. Проведений іншими дослідниками комплексний аналіз процесів утворення холдингів у цей період у зарубіжних країнах показує, що холдинги з'являлись внаслідок концентрації насамперед промислового, торговельного, будівельного і фінансового капіталу, яка чітко намітилась у світовій економіці з початку другої половини XX сторіччя [3, с. 16]. Найбільша активність у створенні холдингів характерна для США. Так, Г.В. Уманців зазначає, що до середини 80-х років у Сполучених Штатах було зареєстровано більше 6000 тисяч холдингів. Одночасно авторка наводить

відомі холдингові структури Європи, зокрема, «FIAT» (Італія), «NESTLE» (Швейцарія) тощо [4, с. 9-11]. На даний час практично всі найбільші компанії світу мають холдингову структуру. Наприклад, виробничо-фінансові комплекси в країнах Західної Європи, Японії, Кореї, США формуються як за традиційною моделлю концерну на чолі з великими промисловими корпораціями, так і у формі універсальних багатогалузевих об'єднань, центром яких виступають банки або інвестиційні компанії.

За радянських часів тенденції до об'єднання підприємств з'являлись періодично, на що вказує Г.В. Пронська [5, с. 34-35], проте найбільш чітко проявилися у 70-х роках минулого століття. У названий період стали створюватися великі галузеві і міжгалузеві комплекси, що включали підприємства, які забезпечували, як правило, повний цикл виробництва продукції, з органами управління ними на рівні підгалузі або в масштабах регіону. Такі комплекси створювалися відповідно до спеціальних нормативно-правових актів Ради Міністрів СРСР на рівні первинної ланки у формах виробничих і науково-виробничих об'єднань, а також всесоюзних і республіканських промислових об'єднань [6], що мали спільні з холдингами риси. При цьому, якщо виробничі об'єднання виступали як єдиний суб'єкт права, маючи у своєму складі виробничі одиниці у статусі філій, то промислові об'єднання включали юридично самостійні підприємства, діяльність яких координувалася управлінським органом, що, володіючи правами юридичної особи, виступав в адміністративно-господарських відносинах від імені й в інтересах усього комплексу. Разом з тим у цілому такий комплекс поєднаних підприємств повною правосуб'єктністю не володів, хоча йому були властиві визначені системоутворюючі ознаки у взаємодії його учасників. У результаті в радянському законодавстві й у правовій науці сформувалася концепція господарської системи як господарського комплексу, до складу якого входили підприємства і організації, а також орган господарського керівництва – центр системи.

В Україні економічна база для створення холдингів, на переконання Г.В. Уманців, почала

створюватися у процесі акціонування і приватизації великих державних підприємств та об'єднань, що притаманно початку 90-х років ХХ століття [4, с. 16]. У цей період склалися економічні та правові передумови для появи холдингів. Зокрема, від радянської економіки Україна успадкувала промислові об'єднання і велику кількість підприємств, які мали багаточисельні технологічні зв'язки між собою, а також цілі галузі економіки, які потребували чіткого галузевого управління. В той же час для здійснення ринкових перетворень і розвитку промисловості необхідно було подолати інвестиційний дефіцит, досягти злиття фінансового і промислового капіталу, подолати проблему нездатності підприємств самостійно організувати процес постачання, виробництва і збуту продукції тощо. Правовою підставою появи холдингових компаній та об'єднань холдингового типу став Указ Президента України від 11 травня 1994 р. «Про холдингові компанії, що створюються у процесі корпоратизації та приватизації» (втратив чинність у 2007 році) [7].

Таким чином, викладене дозволяє зробити висновок, що підґрунтя для нині діючих холдингів закладено багато років тому, коли широкої популярності набули процеси об'єднання підприємств для більш ефективного ведення господарської діяльності, в результаті чого сформувались різні види об'єднань підприємств, у тому числі з відносинами контролю-підпорядкування всередині об'єднання.

На сьогоднішній день термін холдинг є багатоаспектним та історично обумовленим, тому ним позначають групи або об'єднання підприємств, в яких їх учасники знаходяться в економічній залежності та у відносинах контролю – підпорядкування від одного з учасників. Водночас справедливим є зауваження В.О. Джуринського, який зазначає, що не всі структури, які мають у своїй назві термін «холдинг», насправді є об'єднаннями підприємств [8, с. 52]. При цьому слід констатувати відсутність спеціальних положень у законодавстві, спрямованих на регулювання діяльності такого об'єднання в цілому і визначення поняття холдингу, зокрема.

Аналіз наукових джерел свідчить, що визначати поняття холдингу багато дослідників починають з встановлення співвідношення між цим поняттям та поняттям холдингової компанії. Так, І.В. Лукач вказує, що існує щонайменше три підходи до тлумачення такого співвідношення [9, с. 40]. За першим із них, холдингова компанія і холдинг – це одне й те саме поняття, яке позначає групу або об'єднання підприємств. Прихильником цієї теорії є І.С. Шиткіна, яка у праці «Холдинги. Правовий та управлінський аспекти» спеціально оговорює, що терміни «холдинг» та «холдингова компанія» використовуються як рівнозначні, які позначають різновид групи осіб ... [2]. За другим підходом холдинг і холдингова компанія також є синонімами, однак вони означають юридичну особу, яка здійснює контроль над іншими підприємствами. Наприклад, відповідно до економічного словника холдинг (англ. holding від англ. hold – тримати) – придбання контрольних пакетів акцій різних компаній та створення холдингової компанії; сама компанія, що володіє контрольними пакетами інших компаній та керує їх діяльністю. Відомий німецький дослідник Т. Келлер, якого широко цитують російські та вітчизняні дослідники, писав, що під холдингом або холдинговою компанією «варто розуміти підприємство, головною сферою діяльності якого є розрахована на тривалий термін пайова участь в одному (або декількох) виробничо-самостійних підприємствах» [10, с. 17].

Відповідно до третього підходу холдинг і холдингова компанія – це різні поняття. Зокрема, В.В. Лаптев розглядав холдинг як сукупність взаємозалежних учасників, що здійснюють спільну діяльність. Причому В.В. Лаптев фактично розрізняв поняття «холдинг» і «холдингова компанія», коли говорив про те, що «у холдингах... функції по придбанню прав і обов'язків від імені холдингу (учасників холдингу) здійснює холдингова компанія, що діє в інтересах учасників холдингу на підставі договору про створення холдингу» [11, с. 116]. Ряд інших дослідників також обґрунтовують думку, що холдинг представляє собою певну групу або об'єднання підприємств, а холдингова компанія

– материнську або керуючу компанію. Слід зазначити, що останній підхід набуває популярності у правовій та економічній науках, про що свідчать проведені дослідження, і більш відповідає законодавчому визначенню правового статусу холдингової компанії та практиці. Так, на сьогодні в Україні діють групи підприємств, які іменують себе холдингами (наприклад, видавничий холдинг «Сьогодні Мультимедіа», газовий холдинг «Нафтогаз України», холдинг «Укрстальконструкція» та інші), склад яких представлений головною (холдинговою) компанією і підпорядкованими їй підприємствами.

Отже, при визначенні поняття холдингу відправною позицією можна вважати розуміння його як певної групи підприємств з організаційно-правовою специфікою.

Для всебічного розгляду поняття холдингу, варто зупинитися на виявленні характерних рис (ознак) цього утворення як окремого учасника господарських відносин з його організаційно-правовою специфікою, з урахуванням висновків, раніше зроблених іншими авторами. Зокрема, О.М. Вінник визнає наявність своєрідного виду об'єднання господарських організацій – холдингової групи і виділяє наступні риси цього об'єднання: особливий склад учасників (холдингова компанія та корпоративні підприємства); особливості правового статусу учасників групи, а саме те, що холдингова компанія – суб'єкт організаційно-господарських повноважень, що здійснює ці повноваження щодо своїх корпоративних підприємств, а корпоративні підприємства холдингової компанії є суб'єктами господарювання, що перебувають у вирішальній залежності від холдингової компанії; існування відносин контролю-підпорядкування, що зумовлені наявністю у холдингової компанії можливостей контролювати корпоративні підприємства, завдяки володінню контрольними пакетами акцій (відповідною часткою у статутному капіталі) корпоративного підприємства [12, с. 174]. І.М. Кравець звертає увагу на особливості управління холдинговою групою, що здійснюється холдинговою компанією, завдяки визначенню останньою стратегічних питань діяльності корпоративних підприємств. Також зазначений автор, посилаючись на ст. 126 Господарського

кодексу (далі – ГК) України, робить наголос на специфіку відповідальності в холдинговій групі [13, с. 117-119]. Своєю чергою Г.В. Іванюк виділяє наступні ознаки холдингу: 1) холдинг – це об'єднання юридичних осіб; 2) проведення єдиної економічної політики з метою досягнення максимального економічного ефекту; 3) контроль холдингової компанії над іншими юридичними особами об'єднання; 4) підстава для здійснення контролю – факт участі у статутних капіталах господарських товариств та факт заснування некомерційних організацій [14, с. 31-33]. Разом із тим останнє положення напевно чи можна відносити до самостійних ознак холдингу.

Отже, очевидно, що за відсутності спеціального законодавчого регулювання, з урахуванням мети і спрямованості наукових досліджень, кожен з авторів виділяє свій важливий набір ознак холдингів. При цьому деякі з ознак є схожими або доповнюють одна одну, інші не можна однозначно віднести до ознак саме холдингу. Тому питання ознак холдингу потребує додаткового аналізу з урахуванням наукових доробок, чинного законодавства та стану практики холдингових відносин.

Першою самостійною ознакою холдингу варто назвати спеціальний суб'єктний склад. Із наведених вище визначень цього об'єднання стає очевидним, що єдиного терміну для позначення учасників холдингу не вироблено. Так, одне з підприємств називають головною, керуючою, материнською або холдинговою компанією. Останній термін можна вважати найбільш влучним, оскільки його використано у законодавстві і саме від нього походить назва всього об'єднання.

Інших учасників холдингу в науці також називають по-різному. Наприклад, К.Я. Портной використовує термін господарські товариства (залежні та дочірні), І.С. Шиткіна – дочірні господарські товариства, М.Е. Лашкевич – інші господарські товариства, В.В. Лаптев та І.В. Лукач – дочірні підприємства. Однак, виходячи зі змісту норм ГК України та Закону «Про холдингові компанії в Україні» [15, 16], можна погодитись із законодавцем і називати інших учасників холдингу корпоративними підприєм-

ствами. При цьому їх має бути не менше двох. Таким чином, ознака спеціального суб'єктного складу холдингу проявляється у тому, що учасниками холдингу є не менше трьох господарських організацій, одна з яких є холдинговою компанією, а інші – корпоративні підприємства.

Наступною важливою ознакою холдингу виступає складність та різноманітність структури. Так, виділяють прості холдинги, тобто такі, що являють собою холдингову компанію і одне або декілька контрольованих ним дочірніх товариств (про яких говорять, що вони один до одного є «сестринськими» компаніями), та складні холдингові структури, в яких дочірні товариства самі виступають в якості материнських компаній щодо інших компаній [17, с. 138-139]. При цьому, аналізуючи чинне законодавство, можна дійти висновку, що ця ознака має прояв у тому, що до складу холдингу входить холдингова компанія та не менше двох корпоративних підприємств.

Специфічною ознакою холдингу варто назвати наявність відносин вирішальної економічної та організаційної залежності одних учасників холдингу від іншого.

Отже, у холдингу всі учасники – корпоративні підприємства знаходяться у рівному становищі між собою і у вирішальній економічній та організаційній залежності від холдингової компанії, що дає можливість учасникам проводити єдину економічну політику і досягати загальних цілей діяльності холдингу.

До викладеного слід додати, що відмінною рисою холдингу є відсутність у нього статусу юридичної особи. Створення об'єднання підприємств холдингового типу на чолі з головною компанією в Україні фіксується скоріше фактично, адже ніяких спеціальних вимог до реєстрації такого об'єднання не встановлено. Виходячи з положень чинного законодавства (статті 2 та 55 ГК України) холдинги не відносяться до суб'єктів господарювання, не вирішено законодавчо і питання їх віднесення до учасників господарських відносин. Разом з тим аналіз практики дозволяє стверджувати, що кожен учасник холдингу, вступаючи у господарські правовідносини, виконує спільну волю і сприяє досяг-

ненню спільної мети холдингу, тобто група підприємств діє як цілісна економічна одиниця, як єдиний учасник господарських відносин. У науці превалює думка, що холдинг є частково правосуб'єктним підприємницьким об'єднанням або об'єднанням, яке має окремі елементи правосуб'єктності [11, с. 161; 31, с. 20]. Така думка ґрунтується на тому, що законом холдинги визнаються учасниками не всіх, а конкретних правовідносин.

Отже, спеціальними ознаками холдингу як учасника господарських відносин варто назвати: спеціальний суб'єктний склад; складність та різноманітність структури; наявність відносин вирішальної економічної та організаційної залежності одних учасників холдингу від іншого; відсутність статусу юридичної особи; часткову правосуб'єктність, у тому числі особливості відповідальності учасників холдингу.

Виявлені ознаки холдингів дають підставу для висновку, що розглянуте об'єднання (групу) підприємств можна віднести за своєю організаційно-правовою конструкцією до сучасних господарських систем зі специфікою, властивою комплексним утворенням в умовах ринкової економіки. Не дивлячись на певні відмінності між поняттями сучасного холдингу та господарською системою (центр системи – орган державного господарського керівництва), за суттю ці поняття є схожими. Спільними рисами холдингів і господарських систем можна назвати, зокрема, склад учасників, серед яких обов'язково присутній управляючий суб'єкт; наявність відносин підпорядкованості підприємств управляючому суб'єкту; наявність організаційних, технологічних, економічних і юридичних зв'язків між учасниками.

Висновки. В результаті проведеного аналізу наукових підходів до поняття холдингу, законодавства та господарської практики можна запропонувати наступне його визначення, як учасника господарських відносин: холдинг – це група підприємств простої чи складної структури, до якої входить одна холдингова компанія та не менше двох корпоративних підприємств, які пов'язані з холдинговою компанією відносинами економічної та/або організаційної залежності.

ті, створена з метою досягнення спільних економічних цілей шляхом здійснення холдинговою компанією управління щодо корпоративних підприємств.

Визначення холдингу як учасника господарських відносин, в свою чергу, обумовлює внесення відповідного доповнення ст. 2 ГК України щодо кола учасників відносин у сфері господарювання, оскільки ними не охоплюються холдинги, незважаючи на широке фактичне розповсюдження таких груп підприємств в економіці України.

Впровадження зазначених пропозицій сприятиме законодавчому визначенню вже фактично існуючого в сфері господарювання учасника правовідносин, чим урегулює певне коло господарських відносин, в якому приймає участь холдинг.

Література

1. *Портной К. Я.* Правовое положение холдингов в России: монография / К. Я. Портной. – М.: Волтерс Клувер, 2004. – 278 с.
2. *Шиткина И. С.* Холдинги: правовой и управленческий аспекты [Электронный ресурс] / И. С. Шиткина. – М.: Городец-издат, 2003. – 368 с. – Режим доступа: <http://www.lawmix.ru/commlaw/1723>
3. *Лаптев И. В.* Правовая организация холдинга как производственно-хозяйственного комплекса: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / И. В. Лаптев. – М., 2005. – 175 с.
4. *Уманців Г. В.* Холдингові компанії та промислово-фінансові групи у сучасній економіці / Г. В. Уманців. – К.: ВІРА-Р, 2002. – 429 с.
5. *Пронська Г. В.* Вибране / Г. В. Пронська. – К.: Освіта України, 2013. – 696 с.
6. *Общее положение о всесоюзном и республиканском промышленных объединениях:* утв. Постановлением Совета Министров СССР от 2 марта 1973 г. № 140 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.knukim-edu.kiev.ua/download/ZakonySSSR/data03/tex14694.htm>
7. *Про холдингові компанії, що створюються у процесі корпоратизації та приватизації:* Указ Президента України від 11 травня 1994 р. № 224/94 [Електронний ресурс]. – Режим до-

ступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/card/224/94> (втратив чинність).

8. *Джуриинський В. О.* Правове становище господарських об'єднань в Україні / В. О. Джуриинський. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 224 с.

9. *Лукач І. В.* Правове становище холдингових компаній: монографія / І. В. Лукач. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 240 с.

10. *Келлер Т.* Концепции холдинга. Организационные структуры и управление / Т. Келлер; пер. с нем. Н. М. Двухшерстковой; под. общ. ред. Ю. П. Руднева, Р. М. Гринева. – Обнинск, 1996. – 298 с.

11. *Лаптев В. В.* Субъекты предпринимательского права: учеб. пособие / В. В. Лаптев. – М.: Юрист, 2003. – 236 с.

12. *Вінник О. М.* Господарське право: навч. посібник / О. М. Вінник. – К.: Правова єдність, 2009. – 766 с.

13. *Кравець І. М.* Правове становище суб'єктів організаційно-господарських повноважень: монографія / І. М. Кравець. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 240 с.

14. *Іванюк А. В.* Правовые проблемы создания холдинга: на примере железнодорожного транспорта: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / А. В. Иванюк. – М., 2005. – 190 с.

15. *Господарський кодекс України:* Закон України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, 19-20, 21-22. – Ст. 144.

16. *Про холдингові компанії в Україні:* Закон України від 15 березня 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 34. – Ст. 1253.

17. *Лаптев В. А.* Предпринимательские объединения: холдинги, финансово-промышленные группы, простые товарищества / В. А. Лаптев. – М.: Волтерс Клувер, 2008. – 192 с.

References

1. *Portnoj K. Ja.* Pravovoe polozhenie holdingov v Rossii: monografija / K. Ja. Portnoj. – М.: Volters Kluver, 2004. – 278 s.
2. *Shitkina I. S.* Holdingi: pravovoj i upravlencheskij aspektu [Jelektronnyj resurs] / I. S. Shitkina. – М.: Gorodec-izdat, 2003. – 368 с. –

Rezhim dostupa: <http://www.lawmix.ru/commlaw/1723>

3. *Laptev I. V.* Pravovaja organizacija holdinga kak proizvodstvenno-hozjajstvennogo kompleksa: dis. ... kand. jurid. nauk: 12.00.03 / I. V. Laptev. – M., 2005. – 175 s.

4. *Umanciv G. V.* Holdyngovi kompanii' ta promyslovo-finansovi grupy u suchasnij ekonomici / G. V. Umanciv. – K.: VIRA-R, 2002. – 429 s.

5. *Prons'ka G. V.* Vybrane / G. V. Prons'ka. – K.: Osvita Ukrainy, 2013. – 696 s.

6. *Obshhee* polozhenie o vsesojuznom i respublikanskom promyshlennykh ob'edinenijah: utv. Postanovleniem Soveta Ministrov SSSR ot 2 marta 1973 g. № 140 [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.knukim-edu.kiev.ua/download/ZakonySSSR/data03/tex14694.htm>

7. *Pro holdyngovi kompanii'*, shho stvorjajut'sja u procesi korporatyzacii' ta pryvatyzacii': Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 11 travnja 1994 r. № 224/94 [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/card/224/94> (vtratyv chynnist').

8. *Dzhuryns'kyj V. O.* Pravove stanovyshe gospodars'kykh ob'jednan' v Ukraini / V. O. Dzhuryns'kyj. – K.: Jurinkom Inter, 2010. – 224 s.

9. *Lukach I. V.* Pravove stanovyshe holdyngovykh kompanij: monografija / I. V. Lukach. – K.: Jurinkom Inter, 2008. – 240 s.

10. *Keller T.* Konceptii holdinga. Organizacionnye struktury i upravlenie / T. Keller; per. s nem. N. M. Dvuhsherstkovej; pod. obshh. red. Ju. P. Rudneva, R. M. Grineva. – Obninsk, 1996. – 298 s.

11. *Laptev V. V.* Sub'ekty predprinimatel'skogo prava: ucheb. posobie / V. V. Laptev. – M.: Jurist, 2003. – 236 s.

12. *Vinnyk O. M.* Gospodars'ke pravo: navch. posibnyk / O. M. Vinnyk. – K.: Pravova jednist', 2009. – 766 s.

13. *Kravec' I. M.* Pravove stanovyshe sub'ektiv organizacijno-gospodars'kykh povnova-zhen': monografija / I. M. Kravec'. – K.: Jurinkom Inter, 2010. – 240 s.

14. *Ivanjuk A. V.* Pravovye problemy sozdanija holdinga: na primere zheleznodorozhnogo transporta: dis. ... kand. jurid. nauk: 12.00.03 / A. V. Ivanjuk. – M., 2005. – 190 s.

15. *Gospodars'kyj kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16 sichnja 2003 r.* // Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrainy. – 2003. – № 18, 19-20, 21-22. – St. 144.

16. *Pro holdyngovi kompanii' v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 15 bereznja 2006 r.* // Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrainy. – 2006. – № 34. – St. 1253.

17. *Laptev V. A.* Predprinimatel'skie ob'edinenija: holdingi, finansovo-promyshlennye grupy, prostye tovarishhestva / V. A. Laptev. – M.: Volters Kluver, 2008. – 192 s.

ИСТОРИКО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОНЯТИЯ ХОЛДИНГА

Межрегиональная Академия управления персоналом
ул. Фрометовская, 2, 03039, Киев, Украина
E-mail: nataly512@ukr.net

Цель: в статье проанализированы вопросы определения понятия холдинга, путем исследования исторических предпосылок его возникновения и выявления характерных черт и признаков. *Методы исследования:* в работе применялись философско-мировоззренческие, общенаучные и специальные методы. *Результаты:* обосновывается необходимость нормативно-правового регулирования и значительного совершенствования механизма хозяйственных отношений, в котором принимает участие холдинг. *Обсуждение:* поиск путей эффективности регулирования деятельности холдингов

Ключевые слова: холдинг, холдинговая компания, корпоративное предприятие, понятие, хозяйственные отношения, нормативно правовое регулирование.

N. Ibragimova

**HISTORICAL AND LEGAL ASPECTS OF THE DEFINITION
OF THE CONCEPT OF HOLDING**

Interregional Academy of Personnel Management
Frometovskaya str., 2, 03039, Kyiv, Ukraine
E-mail: nataly512@ukr.net

Purpose: the article analyzes the issue of determining the concept of holding, by studying the historical preconditions of its occurrence and identifying the characteristic features and characteristics. *Methods of research:* philosophical-ideological, general scientific and special methods were used in the work. *Results:* the necessity of regulatory and legal regulation and significant improvement of the mechanism of economic relations, in which the holding participates, is substantiated. *Discussion:* finding ways to effectively regulate the activities of holdings

Keywords: holding, holding company, corporate enterprise, concept, economic relations, normatively legal adjusting.